

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร จากแนวคิดทฤษฎีและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายและขอบเขตของการค้ายาเสพติด
2. ประเภทของผู้ค้ายาเสพติด
3. แนวคิดทฤษฎีและสาเหตุที่มีการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
4. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติด
5. แผนป้องกันยาเสพติดของประเทศไทย
6. แผนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของกรมราชทัณฑ์
7. แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติด
8. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและยาเสพติด
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายและขอบเขตของการค้ายาเสพติด

คำว่า การค้ายาเสพติด มีความหมายที่กว้างขวาง ยากที่จะให้คำจำกัดความที่ชัดเจนได้ อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยเรื่องนี้ได้วางขอบเขตของการศึกษาไว้เฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดที่เน้นยาเสพติดให้โทษที่เป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยเวลานี้ คือ ยาบ้า และเฮโรอีน เท่านั้น

ส่วนคำว่า "การค้า" นั้น หมายความรวมถึง การจัดการใด ๆ ในการผลิต ขนย้าย จำหน่าย ยาเสพติดให้โทษดังกล่าว ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการเอง หรือสนับสนุน หรือใช้งานให้ผู้อื่นดำเนินการให้

อย่างไรก็ตามเงินที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า กระบวนการในการค้ายาเสพติดนั้น มีความลับซับซ้อน มีเทคนิควิธีในการที่จะหลบเลี่ยงกฎหมาย กล่าวได้ว่าผู้ที่ดำเนินการค้ายาเสพติดที่แท้จริงมักจะไม่เปิดเผยตัว แต่จะเป็นผู้มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง เป็นผู้บงการจัดการและบริหารเครือข่าย ซึ่งแนวคิดเรื่องผู้บงการเหล่านี้ได้เป็นที่ยอมรับโดยนักวิชาการด้านยาเสพติดด้วยเช่นกัน

ขอบเขตของการค้ายาเสพติดในการวิจัยเรื่องนี้ ครอบคลุมถึงเฉพาะยาเสพติดให้โทษ ที่เป็นปัญหาสำคัญ คือยาบ้ากับเฮโรอีน ซึ่งหากการค้าเน้นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การขนย้าย และการจำหน่ายยาเสพติด ทั้งจำหน่ายเองหรือเป็นตัวกลางแล้ว ถือว่าเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด ทั้งสิ้น (มนตรี บุนนาค. 2543 : 11-17)

ประเภทของผู้ค้ายาเสพติด

การศึกษาของวุฒิ เหล่าสุนทรและคณะ. 2536 : 13 ได้จำแนกผู้ค้ายาเสพติดออกเป็น 3 ประเภท คือ ผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้าเล็กลง และผู้ค้ารายย่อย ซึ่งผู้ค้ายาเสพติดแต่ละประเภทจะมีรูปแบบ และพฤติกรรมในการค้าเกี่ยวกับยาเสพติดที่แตกต่างกัน

ผู้ค้ารายใหญ่ มีสาเหตุในการเข้ามาค้ายาเสพติดครั้งแรก เนื่องจากเห็นว่ารายได้ดี โดยเริ่มแรกจะมีผู้มาติดต่อชักชวนให้ทำการค้า พร้อมทั้งหาแหล่งยาเสพติดและลูกค้าให้ หรือแนะนำ ให้รู้จักบุคคลที่จะพาไปหาแหล่งหรือลูกค้า เมื่อตกลงซื้อขายกันแล้ว ผู้ค้าจะส่งของหรือรับของมาจากแหล่งยาเสพติด และการทำการซุกซ่อนไว้ตามส่วนต่างๆ ของพาหนะที่ใช้ลำเลียง หรือซุกซ่อนไว้ในตัวกระ หรือไม่ทำการซุกซ่อนเลย การส่งของให้ลูกค้าจะไม่มีการแบ่งบรรจุ มีการติดต่อดำเนินงาน วัน เวลา สถานที่ ในการส่งของ ตลอดจนราคาก็ถูกค้ำแก่คนล่องหน้า ในขณะที่ผู้ค้ารายย่อยนั้น สาเหตุที่เข้ามาทำการค้าครั้งแรกนั้นเกิดจากความต้องการเงินเพื่อนำไปซื้อยาเสพติดมาเสพ และเห็นว่ารายได้ดี โดยในระยะแรกผู้ค้ารายย่อยจะติดต่อกับเพื่อนหรือผู้ขายแนะนำหรือพาไป ซึ่งจะติดต่อกับซุกซ่อน บริเวณจุดนัดหมายใกล้กับบ้านผู้ค้าที่แหล่ง เมื่อรับยาเสพติดมาแล้ว จะซุกซ่อนไว้กับตัวหรือในพาหนะที่ใช้ขนถ่าย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์ จากนั้นจะทำการแบ่งบรรจุเป็นหน่วยย่อยก่อนจำหน่าย โดยลูกค้าส่วนมากจะอาศัยอยู่ใกล้กับบริเวณที่ผู้ค้ารายย่อยจำหน่ายยาเสพติด ซึ่งการจำหน่ายนั้น ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่จะขายให้เฉพาะลูกค้าประจำหรือผู้ที่ลูกค้าประจำแนะนำหรือพาไป ส่วนผู้ค้าเล็กลงนั้นจะถูกเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จัก ซึ่งอยู่ในวงการการค้ายาเสพติดชักชวนให้ทำ สาเหตุที่ตกลงทำ เพราะเห็นว่ารายได้ดีและใช้เวลาเพียงนั้น ๆ

การจัดประเภทผู้ค้ายาเสพติดของวุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ (2536 : 10) เป็นการจัดแบ่งผู้ค้า ในแนวราบโดยเฉพาะ ส่วนปลายของกระบวนการแต่เหนือขึ้นไปของผู้ค้ารายใหญ่ยังมีผู้มีอิทธิพล และผู้ผลิตเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เบื้องหลัง จัดเป็นผู้บงการของผู้ค้ารายใหญ่อีกต่อหนึ่ง และมีการโยกย้ายเครือข่ายเป็นองค์รวม

องค์กรอาชญากรรมที่เข้ามาดำเนินธุรกิจการค้ายาเสพติดนี้มีโครงสร้างที่แบ่งระดับ ความสำคัญได้ในระดับต่างๆ เป็น 4 ระดับคือ

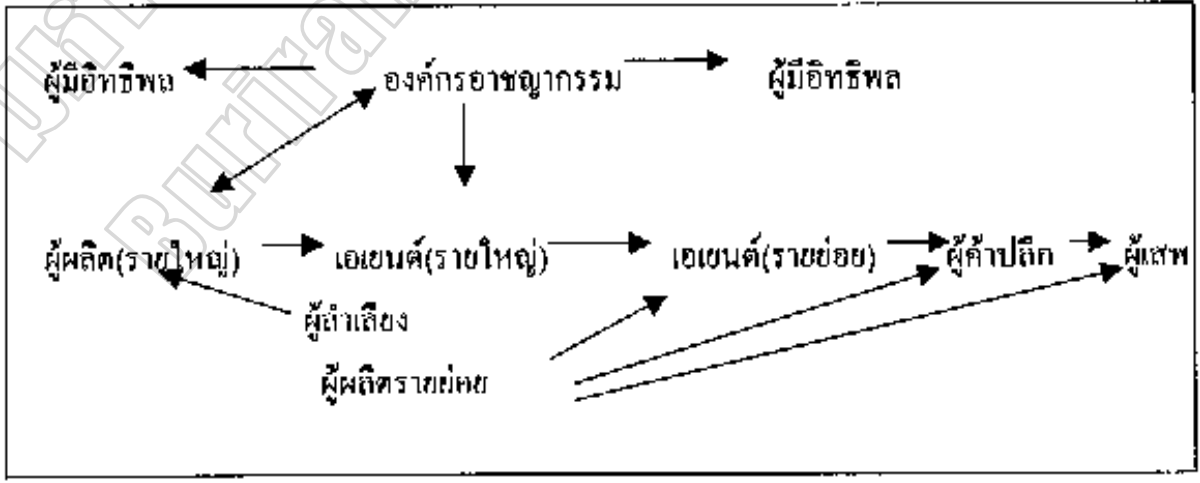
ระดับที่ 1 คือ หัวหน้า เป็นผู้บริหารรับผิดชอบในกิจการยาเสพติดทั้งหมด ซึ่งทั่วไปอาจเรียกว่าบอส (Boss) มีเพียงคนเดียว บุคคลผู้นี้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการ โดยจะมีอาชีพทุจริตอื่นบังหน้า

ระดับที่ 2 คือผู้ช่วย หรืออันเดอร์บอส (Underboss) มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินการ และรายงานให้หัวหน้าทราบ ตลอดจนมีหน้าที่ในการรับคำสั่ง นโยบาย ไปดำเนินการ

ระดับที่ 3 คือหัวหน้าชุดปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฉนวน (Buffer) ระหว่างระดับสูงกับระดับต่ำ เป็นการป้องกันและปิดกั้นมิให้เจ้าหน้าที่สืบสวนไปถึงระดับสูง ระดับนี้หากเทียบกับการทุจริตทั่วไป ได้แก่ผู้จัดการฝ่ายขาย

ระดับที่ 4 คือระดับต่ำสุด หรือผู้ปฏิบัติการ (Bottom) ซึ่งจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการตามคำสั่งของระดับสูง (ภา สारสิน. 2522 : 94 ; อ้างถึงใน วุฒิ เหล่าสุนทรและคณะ. 2536 : 12-13)

โครงสร้างขององค์กรอาชญากรรมด้านยาเสพติดนั้น จะเป็นผู้แทรกและจัดการในการค้ายาเสพติดในทุกกระบวนการตั้งแต่การผลิต การลำเลียง จำหน่ายโดยเอเจนต์รายใหญ่เป็นหลัก ส่วนการจำหน่ายโดยเอเจนต์รายย่อย และการจำหน่ายโดยผู้ค้าปลีกนั้นเป็นการตัดตอนมาอีกทอดหนึ่ง สำหรับผู้ลำเลียงนั้นจะมีมือรับจ้างที่สอดแทรกในการขนย้ายในแต่ละช่วง เช่น ขากเอเจนต์รายใหญ่ไปสู่เอเจนต์รายเล็ก หรือจากเอเจนต์รายเล็กไปสู่ผู้ค้าปลีก เป็นต้น กระบวนการดังกล่าวเขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงโครงสร้างองค์กรอาชญากรรมด้านยาเสพติด

แนวคิด ทฤษฎีและสาเหตุที่มีผลกระทบต่อความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา โดยยาเสพติดทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามนามากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งยาเสพติดโดยตัวของมันแล้วถือว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่ง โดยผู้ใช้ ผู้ผลิต และผู้ค้ายาเสพติดเป็นผู้ประกอบอาชญากรรมร่วมกัน โดยผู้ค้ายาเสพติดจะเป็นตัวการที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสพยาเสพติด สำหรับตัวผู้เสพเองก็ต้องพยายามหาเงินมาเพื่อบำบัดความต้องการยาเสพติด ซึ่งอาจหาเงินมาด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ฉก ชิง วิ่งราว ปล้นทรัพย์ และก่อคดีฆาตกรรมได้ (ภา สารสิน, 2522 : 31) ผลจากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของการติดยาเสพติด กับการก่ออาชญากรรม พบว่าผู้ต้องหาที่ก่อคดีต่าง ๆ (ไม่รวมคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด) เป็นผู้ที่ ติดยาเสพติดถึงร้อยละ 19 (ชวลิต ขอมณี, 2534 : 33; อ้างถึงใน อภิชาติ อาจเจริญ, 2542 : 23)

ยาเสพติดเป็นอาชญากรรมซึ่งมีลักษณะพิเศษต่างจากอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ

1. เป็นอาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย (Victimless Crime) เป็นอาชญากรรมที่ทั้งสองฝ่ายมีความสมัครใจที่จะสนองความต้องการในสิ่งของ หรือบริการที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นผู้กระทำและผู้รับผลกระทบ มีความสมัครใจที่จะร่วมประกอบอาชญากรรมขึ้น กล่าวคือผู้เสพมีความพึงใจที่จะซื้อยาเสพติดมาเสพเพื่อสนองความต้องการของร่างกายและจิตใจ จะเห็นได้ว่าแตกต่างไปจากอาชญากรรมอื่น ๆ ที่จะมีผู้เสียหาย ซึ่งปกติการร้องทุกข์ของผู้เสียหายนั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการที่จะสืบสวนสอบสวน แต่เมื่อปราศจากผู้เสียหาย

ย่อมสร้างความลำบากต่อเจ้าหน้าที่ในการที่จะสืบสวนการกระทำผิด

2. สำหรับอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด มักดำเนินการอยู่ในรูปองค์กร มีขอบข่ายที่เป็นระบบในลักษณะที่เรียกว่า องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) มีผู้กระทำความผิดร่วมกันหลายคนและยึดถือเป็นอาชีพ การดำเนินงานที่ปกปิดเป็นความลับและสลับซับซ้อน สำหรับบุคคลชั้นนำหรือระดับสูงขององค์กรอาชญากรรม อาจจะเป็นบุคคลที่รู้จักดีในสังคมมีความเป็นอยู่แบบชนชั้นสูงทั่ว ๆ ไป มีอาชีพที่ถูกต้องกฎหมายบังหน้า แต่เบื้องหลังมีอาชีพในทางการค้ายาเสพติดในรูปนายทุน (วุฒิ เหล่าสุนทรและคณะ, 2536 : 12; อ้างถึงใน อภิชาติ อาจเจริญ, 2536 : 12)

สำหรับ โครงสร้างของอาชญากรรมองค์กรจะมีลักษณะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือขนาดของธุรกิจยาเสพติดที่ดำเนินอยู่ โครงสร้างอาจแบ่งออกได้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 คือหัวหน้า เป็นผู้บริหารรับผิดชอบในกิจการทั้งหมด ซึ่งทั่วไปจะเรียกว่า บอสส์ (Boss) มีเพียงคนเดียว บุคคลผู้นี้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการ โดยจะมีอาชีพสุจริตอื่น บังหน้า

ระดับ 2 ผู้ช่วย หรืออันเดอร์บอสส์ (Underboss) มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงาน และรายงานให้หัวหน้าทราบ ตลอดจนมีหน้าที่ในการรับคำสั่ง นโยบายไปดำเนินการ

ระดับ 3 หัวหน้าชุดปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฉนวน (Buffer) ระหว่างระดับสูง กับระดับต่ำเป็นการป้องกันและปิดกั้นมิให้เจ้าหน้าที่สืบสวนไปถึงระดับสูง ระดับนี้หากเทียบกับธุรกิจ ทั่วไปได้แก่ผู้จัดการฝ่ายขาย

ระดับ 4 ระดับต่ำสุด หรือผู้ปฏิบัติการ (Bottom) ซึ่งจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการตามคำสั่ง ของระดับสูง (เกา สารสิน. 2522 : 94; อ้างถึงใน อภิชาติ อาจเจริญ. 2542 : 24)

3. อาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้ผลตอบแทนสูงแก่ผู้กระทำผิด เนื่องจากการลักลอบ ค้ายาเสพติดมีผลกำไรหลายเท่าตัว จึงสามารถที่จะใช้อำนาจของเงินในการสร้างบริวารเป็นหูเป็นตา หรือใช้เงินซื้ออิทธิพลให้หลุดพ้นจากการจับกุม จึงเป็นที่ถ้อยใจบุคคลทั่วไปที่จะก่ออาชญากรรม เกี่ยวกับยาเสพติดได้ง่าย

4. อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด จะมีอิทธิพลของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองให้ ความคุ้มครองในการดำเนินการ การจับกุมตัวผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ จึงกระทำได้เฉพาะลูกมือ ที่เป็นผู้ลงมือกระทำความผิด (วุฒิ เหล่าสุนทรและคณะ. 2536 : 13; อ้างถึงใน อภิชาติ อาจเจริญ. 2542 : 24)

สรุป สาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดในด้านการจำหน่ายยาเสพติด คือ

1. ความหิกระ ความเชื่อและความคิดของผู้กระทำความผิด
2. สภาพแวดล้อม เป็นส่วนช่วยเสริมให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. กระบวนการยุติธรรม หมายถึงกฎหมายที่อ่อนแอ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ที่ไม่

ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด

พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี (2544 : 24-26) ได้แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด ดังนี้

นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง

รัฐบาลจะพัฒนาคน ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งเสริมสร้างสังคม

ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

รัฐบาลจะเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้นโยบายระยะเร่งด่วน โดยหลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด ดังนี้

1. เข้มงวดกับการบังคับใช้กฎหมาย และสร้างกระบวนการพิเศษ เพื่อควบคุมและปราบปรามผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและการค้ายาเสพติดอย่างเด็ดขาด รวดเร็วและเป็นธรรม พร้อมทั้งแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มบทลงโทษสูงสุดกับข้าราชการการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้รางวัลและการคุ้มครองเป็นพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่ให้ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด
2. ควบคุมการนำเข้าสารเคมีที่อาจนำไปสู่การผลิตยาเสพติดอย่างเข้มงวด และเสริมสร้างกลไกของภาครัฐและมาตรการทางกฎหมาย ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในการผลิตยาเสพติด
3. สร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและนานาชาติ เพื่อควบคุมและกำจัดแหล่งผลิตและเครือข่ายการจำหน่ายยาเสพติดข้ามชาติ
4. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ารับการรักษาบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพยาเสพติด โดยให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเข้ารับการรักษาบำบัดและฟื้นฟูสภาพได้ทันที โดยไม่มีความติดขัดทางกฎหมาย พร้อมทั้งนี้รัฐบาลจะจัดให้มีระบบการบริการบำบัดและฟื้นฟู การฝึกอบรมด้านอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

แผนป้องกันยาเสพติดของประเทศไทย

การป้องกันยาเสพติดของประเทศไทยนั้น ได้เริ่มมีการจัดทำแผนป้องกันยาเสพติดฉบับแรก คือ แผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2521-2524 และได้บังคับใช้ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา แผนดังกล่าวจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ต่อมาได้จัดทำแผนป้องกัน ยาเสพติด พ.ศ. 2540-2544 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน โดยมีสาระสำคัญ ที่สามารถประมวลได้ดังนี้

เป้าหมายการป้องกันยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2539) ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดไว้ในแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (พ.ศ. 2540-

ของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงได้กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดไว้ดังนี้ คือ

1. ขยายการป้องกันยาเสพติดให้ครอบคลุมทุกสถานการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา

2. ให้เยาวชนนอกสถานศึกษาได้รับโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในการป้องกันยาเสพติด

3. ขยายการป้องกันยาเสพติดให้ครอบคลุมกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ อาทิ กลุ่มใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มประมง และกลุ่มชาวเขา เป็นต้น

4. มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรง ในแต่ละจังหวัด และกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยมีการประสานงานกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ในชุมชน

5. ให้ความรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไป ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดตลอดจนกระบวนการป้องกันยาเสพติด โดยผ่านสื่อทุกประเภทและผ่านช่องทางตามระบบการปกครองท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติด

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในช่วง พ.ศ. 2540-2544 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2539) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามมาตรการป้องกันยาเสพติด ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การป้องกันในเชิงกว้าง

1.1 การป้องกันยาเสพติดในเชิงกว้าง จะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร และทุกพื้นที่ โดยอาศัยสื่อทุกประเภทในการดำเนินงานป้องกัน

1.2 สร้างความตระหนักให้กับประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มบิดา มารดา องค์กรชุมชนและกลุ่มเยาวชนในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดกระแสของประชาชนในประเด็นหลัก 3 ประการ ได้แก่

1.2.1 การต่อต้านยาเสพติด

1.2.2 การต่อต้านผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้สนับสนุนการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1.2.3 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติด เข้ารับการบำบัดรักษา

1.3 การให้ความรู้และความเข้าใจกับประชาชนทุกกลุ่มคือยุทธศาสตร์เบื้องต้นอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1.3.1 โทษ บทลงโทษที่ได้รับจากการกระทำผิด

1.3.2 พิษภัยของยาเสพติดแต่ละประเภท

1.3.3 ผลกระทบหรืออันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาเสพติด

1.4 พัฒนาและขยายสื่อบุคคลที่จะดำเนินการป้องกันในลักษณะการสื่อสาร 2 ทาง ให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยการสร้างสื่อบุคคลแกนนำทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ

2. ยุทธศาสตร์การป้องกันในเชิงพื้นที่

เน้นการป้องกันยาเสพติดในลักษณะครบวงจร ทั้งในเรื่องของการให้ความรู้ การปรับพฤติกรรม การสร้างเจตคติ การจัดกิจกรรม และการป้องกันปัญหาหรือการขยายตัวของปัญหา

แผนงานป้องกันยาเสพติด

วัตถุประสงค์

เพื่อก่อให้เกิดการป้องกันยาเสพติดที่ครบวงจร โดยสามารถสร้างความตระหนักในปัญหา ยาเสพติดและสร้างกระแสการต่อต้านผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติด และยาเสพติด

แนวทางสำคัญ

1. การป้องกันในเชิงกว้าง

1.1 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงกว้างและการปฏิบัติการจิตวิทยาในทุกกลุ่ม ประชากรและทุกพื้นที่ให้เกิดความตระหนักและเกิดกระแสของประชาชนในการต่อต้านยาเสพติด ผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้สนับสนุนการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1.2 ประชาสัมพันธ์ในเชิงกว้างให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร รวมถึงผู้ด้อยโอกาส และเยาวชนนอกสถานศึกษา โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนักในปัญหา ยาเสพติด และสร้างแนวร่วมในการดำเนินงาน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้คิดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

1.3 พัฒนาและประสานให้เกิดการป้องกันยาหรือสารอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มจะกลายเป็น ปัญหา ยาเสพติด โดยผ่านกระบวนการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้กับประชากรกลุ่มเสี่ยง

1.4 ผลิตสื่อบุคคลแกนนำในจังหวัด อำเภอ ตำบลและพื้นที่การบริหารงานส่วนท้องถิ่น รูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้กับ ประชากรกลุ่มต่าง ๆ

1.5 ปรับปรุงกระบวนการและวิธีการในการเผยแพร่ โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการผลิต สื่อทางการตลาด เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและอันตรายของยาเสพติดสร้างความเข้าใจ ในกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งในแง่ของวิธีการกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนสร้างกระแสความรู้สึกร่วมในการต่อต้านยาเสพติด

1.6 พัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและเผยแพร่สื่อที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เทคนิคที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนสนับสนุนให้ปัญหาสุขภาพติดขยายตัว

2. การป้องกันในพื้นที่

2.1 พัฒนารูปแบบการป้องกันยาเสพติดแบบครบวงจร ในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มสถานศึกษา กลุ่มชุมชน และกลุ่มสถานประกอบการทั้งนี้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดจะต้องผสมผสานควบคู่ไปกับการดำเนินการในมาตรการอื่น ๆ

2.2 เน้นบทบาทของบิดามารดา สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนาและเจ้าของสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.3 การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ให้พิจารณาถึงหลักสูตร แบบการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตที่เสริมสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด และกระบวนการตัดสินใจ ตลอดจนเสริมสร้างเจตคติต่อต้านยาเสพติด ตั้งเสาหลักและสิ่งมีค่าต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานและมีความต่อเนื่อง

แผนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของกรมราชทัณฑ์

เนื่องจากปัญหายาเสพติด กำลังเป็นปัญหาอันวิกฤตของสังคมไทย กรมราชทัณฑ์(กรมราชทัณฑ์. 2543 : 59-61) จึงได้กำหนดแผนการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้เรือนจำและทัณฑสถานขอสรุปสาระสำคัญได้ 3 ประการ คือ

1. การป้องกันปัญหายาเสพติด ได้แก่การป้องกันการค้าขนบนำยาเสพติดเข้าไปในเรือนจำในทุกวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบ โดยผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ญาติผู้ต้องขัง หรือบุคคลภายนอกทั่วไปรวมทั้งการป้องกัน โดยการให้ความรู้ต่อผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ฯลฯ ให้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด เพื่อทำการ ลด ละ เลิก หรือไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. การปราบปรามยาเสพติด ได้แก่การดำเนินการในทุกวิถีทางเพื่อกำจัดยาเสพติด อุปกรณ์เสพยาเสพติดในเรือนจำ ตลอดจนทั้งตัวผู้กระทำผิดทุกรายมาลงโทษ

3. การบำบัดรักษา ได้แก่การนำผู้เสพยาเสพติดทุกรายไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด หรือผู้กระทำผิดในคดีอื่น แต่เป็นผู้เสพยาเสพติดมาทำการบำบัดรักษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตามวิธีการที่ทันสมัย เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเลิกเสพยาเสพติดและไม่กลับมาใช้ยาเสพติดอีก

4. มาตรการเสริม เพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะในการดำเนินงานตามมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดมาตรการเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในเรือนจำและทัณฑสถานขอสรุปสาระสำคัญได้ 3 ประการ คือ

4.1 นำเทคโนโลยีทันสมัยเข้ามาดำเนินการ โดยการนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล

4.2 พัฒนาบุคลากร โดยการจัดให้มีการศึกษาอบรมความรู้เรื่องยาเสพติดอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย

สุทัศน์ เงินหมื่น (สถาบันกฎหมายอาญา กรมราชทัณฑ์ และหนังสือพิมพ์มติชน. 2543 : 13) กล่าวว่า ในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้น ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการบำบัดและเยียวยา มากกว่าที่จะใช้โทษจำคุกหรือขังเป็นการแก้แค้น แต่ถ้ามีวิธีใดสามารถปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำ ความผิดได้ดี วิธีนั้นน่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดถ้าจะคำนึงถึงมาตรการต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ใช้เรือนจำเพื่อลดการแออัดของนักโทษ

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติด

วิศวัตน์ย ทุนทรงจัด กล่าวว่า ในเรื่องของปริมาณยาเสพติดที่อยู่ในสังคม (Supply Sign) ทางรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความพยายามที่จะลดตัวด้านปริมาณยาเสพติดในสังคม ลงไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้ค้า หรือปริมาณยาเสพติดลงหรือโดยวิธียึดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดนั้นมา เพราะว่าทรัพย์สินของผู้กระทำผิดนั้นคือเงินในกระเป๋าของคนที่ย้ายมาจะย้าย อีกรูปแบบก็ใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการจัดการกับทรัพย์สินของผู้กระทำผิด

ในเรื่องของผู้เสพยาเสพติด (สถาบันกฎหมายอาญา กรมราชทัณฑ์ และหนังสือพิมพ์มติชน. 2543 : 52-55) รัฐบาลได้ยกนโยบายเป็นคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ข้อที่ 55 กำหนดว่าการปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติด ให้ปฏิบัติในฐานะที่เป็นผู้ป่วย โดยให้โอกาสในการเข้ารับการรักษา และฟื้นฟูตามความต้องการและเหมาะสมของผู้ติดยา และก็ให้ส่วนราชการมีการปรับปรุงวิธีการแนวทางในการบำบัดรักษาฟื้นฟูเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพของชุมชน

แนวความคิดในการป้องกันยาเสพติด

เฮเลน โนว์ลิส นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการมองปัญหา ยาเสพติดไว้ 4 แบบ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 อย่างที่สัมพันธ์กัน คือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. รูปแบบศีลธรรม-กฎหมาย (The Legal-Moral Model) แนวความคิดนี้มองปัญหา ยาเสพติดโดยให้ความสำคัญกับยา ดังนั้นวิธีการที่จะกันยาออกไปจากคน จึงใช้วิธีการออกกฎหมาย

2. รูปแบบสุขภาพอนามัย (The Public Health Model) แนวความคิดนี้มองปัญหา ยาเสพติดว่าเป็นเรื่องของสุขภาพอนามัยหรือเป็นโรคภัยไข้เจ็บ และมองว่ายาที่ถ่มผลให้คนเกิดการ คิดยาได้เป็นปัญหาที่น่าหนักใจมากกว่าอันตรายของยา

3. รูปแบบจิตวิทยา-สังคม (The Psycho-Social Model) แนวความคิดนี้ถือว่าคน เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด การ ใช้จ่ายและผู้ใช้จ่ายเป็นเรื่องซับซ้อน และควรให้ความสนใจกับเหตุผลและ ความจำเป็นที่บุคคลต้องใช้จ่าย ถือว่าการใช้จ่ายเป็นพฤติกรรมหนึ่งของคน เหมือนพฤติกรรมอื่น ๆ

4. รูปแบบสังคม-วัฒนธรรม (The Socio-Cultural Model) แนวความคิดของรูปแบบนี้ เห็นว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาก สิ่งแวดล้อมซึ่ง ควรจะ ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบุคคลและความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและยาเสพติด

จากการค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติด สามารถสรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับอาชญากรรมและยาเสพติด ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม (Social Structural Theory)

ทฤษฎีนี้กล่าวถึงระบบโครงสร้างของสังคม อันเป็นตัวกำหนดให้เกิดอาชญากรรม ซึ่งมี นักสังคมวิทยาและนักอาชญาวิทยาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับผลของปัจจัยด้านเศรษฐกิจต่อการเกิดปัญหา อาชญากรรม เช่น มาร์กซ์ (Marx) และ เฟรเดอริก เองเงิล (Friedrich Engels) ได้เขียนหนังสือชื่อ "Communist Manifeste" ในค.ศ. 1847 ซึ่งเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ ในสังคมรวมถึงปัญหาอาชญากรรม ด้วยนั้น มีผลมาจาก การได้รับบริการและสินค้าไม่เท่าเทียมกันในสังคมซึ่งจะเป็นปัญหาคู่ไปกับ สังคมเสมอ ทางแก้คือต้องเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของสังคมอย่างสิ้นเชิง โดยการปฏิวัติ สังคมใหม่และเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจทั้งหมด (อภิชาติ อาจเจริญ. 2542 : 25 ; อ้างจาก Vold. 1958 : 161)

ปี ค.ศ. 1938 ทอร์สเทน เซลลิน (Thorsten Sellin) ได้เสนอทฤษฎีความขัดแย้ง ทางวัฒนธรรม (Culture Conflict Theory) แม้ทฤษฎีนี้เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่ยากจนกับ อาชญากรรมก็ตาม แต่มีได้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญนัก ถือว่าการขัดแย้งกันระหว่างวัฒนธรรมที่เข้ากัน ไม่ได้ของชุมชนที่มีลักษณะหลากหลาย (Heterogeneous) โดยเฉพาะการขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรม หรือบรรทัดฐานของสังคม ของชนสมัยเก่าและของคนสมัยใหม่เป็นส่วนใหญ่ และในปัจจุบันนี้ ไม่มีวัฒนธรรมของสมัยใดที่บุคคลจะยึดถือเป็นหลักได้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะในสังคมที่มีความ สลับซับซ้อนด้วยแล้ว โอกาสที่จะเกิดการขัดแย้งกันระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ

ตัดสินปัญหาในการประพฤติปฏิบัติด้วยตัวเองได้ ในที่สุดการประกอบอาชญากรรมก็เกิดขึ้น (อภิชาติ ชาญเจริญ, 2542 : 25 ; อ้างจาก กัทธากรณ์ วงษ์ไทย, 2541 : 31)

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม (Social Process Theories)

เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรมบกพร่องอาชญากรรมของบุคคล หรือกลุ่มคนแต่ละกลุ่มคนว่ามีกระบวนการอย่างไรอันมีผลทำให้เขากลายเป็นอาชญากร ทฤษฎีประเภทนี้มีสมมติฐานว่าพฤติกรรมของมนุษย์เรียนรู้กันได้ ดังนั้นพฤติกรรมของอาชญากรก็อาจจะได้รับมาโดยกระบวนการเรียนรู้เช่นเดียวกันกับพฤติกรรมอื่น ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคมที่อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม มีดังนี้

กฎการเลียนแบบ (Law of Immitation) ตั้งขึ้นโดยนักอาชญาวิทยาชื่อ กราเบียล ทราด (Gabrial Trad หรือ Tred) เป็นผู้บุกเบิกแนวความคิดการเรียนรู้ทางสังคม เขาเชื่อว่าไม่มีใครเป็นอาชญากรมาแต่กำเนิด ทราดได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า การเลียนแบบต่าง ๆ จะกระจายจากชนชั้นสูงในสังคมไปสู่สังคมชั้นต่ำในสังคม การเลียนแบบเกิดจากการติดต่อสัมพันธ์หรือพบเห็นเรียนรู้ อย่างไรก็ตามทราดก็ได้ให้ความสนใจว่าใครเป็นผู้ประกอบอาชญากรรมคนแรกจนเกิดการเลียนแบบ

3. ทฤษฎีความสัมพันธ์ที่แตกต่าง (Theory of Differential Association)

เอดวิน เอช. จูทเทอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีนี้ขึ้นมาเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1934 ดังปรากฏในหนังสือที่เขาแต่งไว้ชื่อ "Principial of Criminology" ต่อมาทฤษฎีได้รับการปรับปรุงอีกหลายครั้ง จูทเทอร์แลนด์ มีความเห็นว่าอาชญากรรมเป็นผลของการคบค้าสมาคมระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มบุคคลกับอาชญากร ยิ่งมีการคบหาสมาคมถี่สม่ำเสมอและใกล้ชิดมากเท่าใด บุคคลนั้นก็ยิ่งกลายเป็นอาชญากรเร็วขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ความเครียดทางอารมณ์ในบ้านก็มีความสำคัญต่อการขับบุคคลนั้นออกจากบ้าน และเข้าติดต่อกับอาชญากรได้ (อภิชาติ ชาญเจริญ, 2542 : 28-29)

4. ทฤษฎีตราหน้า (Labeling Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดของ แฟรงค์ แทมเนนบาม (Frank Tamnenbaum, 1938) เป็นนักอาชญาวิทยาที่เริ่มใช้คำว่า "การระบายสีต้นแก่ความชั่วร้าย" เพื่ออธิบายพฤติกรรม อาชญากร แทมเนนบาม อธิบายว่า สาระสำคัญของทฤษฎีตราหน้ามีว่า "แม้พฤติกรรม อาชญากรจะเป็นสิ่งชั่วร้ายแต่ที่ร้ายยิ่งกว่าคือการที่สังคมพยายามผลักดันให้อาชญากรกลดต่ำลึกลงไปในทางที่ผิดเป็นภัยแก่สังคมมากยิ่งขึ้น โดยไม่ยอมเปิดโอกาสให้บุคคลที่ประพฤติผิดกลับตัวเป็นคนดี"

ทฤษฎีตราหน้าชี้ให้เห็นถึงปฏิกิริยาตอบโต้ของสังคมที่มีต่อบุคคลที่กระทำผิด

ไม่ให้โอกาสแก่ตัวพฤติกรรมต่าง ๆ ในทางลบที่สังคมแสดงต่อผู้กระทำความคิด แม้ผู้กระทำคิด จะได้รับโทษไปแล้วก็ตาม เหล่านี้เรียกว่าสังคม "ดีตรา" แก่ผู้กระทำความคิด

5. แนวคิดการวิเคราะห์ปัญหาการค้ายาเสพติดในเชิงเศรษฐศาสตร์

เมื่อพิจารณาถึงสภาวะภายในของประเทศ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ภาวะเศรษฐกิจของ ประเทศไทยอยู่ในภาวะถดถอยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 ซึ่งน่าจะเกิดผลกระทบต่อการอยู่รอดของ ประชาชนบางส่วนที่มีรายได้น้อยและคือโอกาสอย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากการพัฒนาทางสังคม และเศรษฐกิจที่เร่งรัดแต่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดช่องว่างของการกระจายรายได้ ประกอบกับสภาพสังคม ที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับศักยภาพทางเทคโนโลยีทำให้ประชาชนหันไปนิยมวัตถุ จิตใจจึงขาด คุณธรรม ศีลธรรม จึงก่อให้เกิดแรงกดดันทำให้เกิดความตึงเครียดและระบายออกมาในลักษณะก้าวร้าว และรุนแรง (อภิชาติ ตาขเจริญ. 2542 : 31)

6. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการปรับตัวให้เข้ากับสังคม (The Social Adjustment Theory of Attitude Change)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่ากระบวนการในการปรับตัวของบุคคลนั้นเกิดจากปฏิกิริยา ของ ทัศนคติของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม และกระบวนการแลกเปลี่ยนทัศนคตินี้จะมีด้วยกัน 2 ขั้นตอนคือ

6.1 ขั้นที่บุคคลจะตัดสินใจและวินิจฉัยข่าวสารที่เขาได้รับใหม่ โดยเอาข่าวสารหรือ ความรู้ที่เขาเคยได้รับมามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

6.2 ขั้นที่ทัศนคติจะเกิดขึ้นภายหลังเขาที่ได้ทำการวินิจฉัยหรือตัดสินใจแล้ว ทัศนคติที่จะเปลี่ยนไปนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับข่าวสารใหม่กับข่าวสารที่บุคคลเคยมีอยู่แล้ว หลักแห่งการวินิจฉัยหรือตัดสินใจโดยทั่วไปมีดังนี้

6.2.1 เมื่อบุคคลเผชิญกับสิ่งเร้าหลาย ๆ อย่างที่จะจัดไว้เป็นอนุกรม บุคคลนั้น จะมีแนวโน้มที่จะจัดรูปแบบของสิ่งเร้านั้นใหม่ ถึงแม้ว่าสิ่งที่มองเห็นจะไม่ชัดเจนเพียงพอ เช่น ให้กลุ่มบุคคลหนึ่งดูไม้ที่ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมหลาย ๆ ขนาด บุคคลเหล่านี้มักจะพิจารณาที่อนไม้ชิ้น ในลักษณะความหนักเบา ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้แยกให้พิจารณาเกี่ยวกับน้ำหนักของไม้เหล่านั้น

6.2.2 ในกรณีที่ไม่มีความมาตรฐานของการตัดสินใจที่แน่นอนให้บุคคลนั้นมองเห็น การวินิจฉัยหรือการตัดสินใจของบุคคลนั้นย่อมจะไม่แน่นอนและไม่คงเส้นคงวา โดยเฉพาะจะเกิด กับสิ่งเร้าที่อยู่ระหว่างอันแรกหรืออันหลัง

6.2.3 องค์ประกอบภายในของบุคคล คือ ภาวะการสนใจ การเรียนรู้ทัศนคติ และองค์ประกอบทางสังคมคือการสอน บุคลิกลักษณะบางอย่างที่สังคมกำหนด จะมีผลต่อการ วินิจฉัยหรือตัดสินใจภาวะการเช่นนี้ยังจะมีมากขึ้น ถ้ามาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่จะใช้ในการวินิจฉัย

ไม่มี และถ้าสิ่งเร้ามันไม่ถูกเสนอในรูปของการเรียงลำดับอนุกรม การวินิจฉัยจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของบุคคล

6.2.4 สิ่งเร้าที่ถูกเสนอก่อนและหลังสุดจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจวินิจฉัยมากที่สุด โดยเฉพาะเมื่อ

- 1) บุคคลไม่ค่อยมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่เขาจะต้องวินิจฉัย
- 2) จำนวนของสิ่งเร้าที่มีมาก
- 3) เกณฑ์หรือมาตรฐานในการวินิจฉัยไม่มี เช่น ถ้ามีไม้เหลี่ยมให้ดู 20

อัน อันที่เห็นว่าหนักที่สุดและเบาที่สุดจะถูกใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจความหนักเบาของ ไม้สี่เหลี่ยม อันอื่น ๆ และอันที่อยู่ระหว่างกลางจะเป็นอันที่วินิจฉัยมากที่สุด

6.2.5 การเสนอสิ่งเร้าที่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจก่อนที่จะเสนอสิ่งเร้าที่ต่อเนื่องกันเป็นอนุกรม และหลังสุดจะทำให้เกิดการวินิจฉัยมีลักษณะที่ร้อยละส่วนใหญ่ของการวินิจฉัยใกล้เคียงกับสิ่งเร้าที่ใช้เป็นมาตรฐานที่ให้ (Assimilation) และการเสนอสิ่งเร้าใหม่ที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและการเร้าสิ่งใหม่นั้นมีความแตกต่างกับสิ่งเร้าหลังสุดของอนุกรมนั้นมาก การวินิจฉัยมีลักษณะที่ร้อยละส่วนใหญ่จะแตกต่างกับสิ่งเร้าที่ใช้เป็นเกณฑ์ ใช้เป็นมาตรฐาน (Contrast)

6.2.6 ความคิดเห็นที่มีอยู่เดิมของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเป็นแหล่งอ้างอิงที่เข้มแข็งในการตัดสินใจเกี่ยวกับข่าวสารหรือความเห็นใหม่เกี่ยวกับทัศนคติ

6.2.7 เมื่อบุคคลไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ความคิดเห็นเดิมของบุคคลนั้นยังคงเป็นแหล่งอ้างอิงที่เข้มแข็งในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ การมีส่วนร่วมนี้จะเป็นส่วนทำให้บุคคลพัฒนาทางด้านทัศนคติขึ้นมาด้านใดด้านหนึ่ง

7. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้อธิบายสาเหตุแห่งการกระทำผิด

การกระทำผิด ในคดีอา ศพยาบ้า เป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งและใช้ทฤษฎีที่ใช้อธิบายสาเหตุแห่งการกระทำผิด ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีข้อผูกมัดทางสังคม ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อกำจัดอาชญากรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีหลายสาเหตุและทฤษฎีระงับการมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ทฤษฎีการผูกมัดทางสังคม (Social Bonding Theory) ทราวิส เฮอร์ชี่ (Travis Hirschi) เป็นนักสังคมวิทยาได้เสนอทฤษฎีที่ใช้ในการควบคุมสังคม ทฤษฎีนี้ได้อธิบายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ยึดประเด็นแนวคิดแห่งข้อผูกมัดเป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องมีต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และบอกให้รู้ว่าความประพฤติเช่นไรเป็นความประพฤติที่เหมาะสม เฮอร์ชี่ได้กำหนดมิตินี้ที่เป็นข้อผูกมัดไว้ 4 ประการ คือ

1. การผูกมัด (Commitment) การผูกมัดแสดงให้เห็นหลักการปรับตัวของบุคคล การที่บุคคลจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมออกมา บุคคลนั้นจะคาดการณ์ว่าจะได้รับและต้องสูญเสียอะไร ถ้าบุคคลเหล่านั้นมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง โอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมเชิงเบนต่ำ การกระทำด้านอื่น ๆ ถ้ามีเพียงเล็กน้อยจะไม่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงเบนเพราะว่าหลักในการปรับตัวต่ำ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมเชิงเบนมีความเป็นไปได้ต่ำ

2. ความผูกพัน (Attachment) ปัจจัยสำคัญของข้อผูกมัดเป็นความรู้สึกผูกพัน การผูกมัดกล่าวถึงวิธีการที่มีเหตุผลของประชาชน การคาดการณ์จำนวนเงินและผลตอบแทนของพฤติกรรมเชิงเบน ความผูกพันด้านอารมณ์ของบุคคลที่แสดงออกกับสิ่งหนึ่ง เช่น "ฉันจะต้องตายถ้าไม่ได้พบแม่" ข้อความนี้เป็นข้อความที่ได้ยื่นกันอยู่เสมอจากการสนทนากันเอง ของเด็กและเยาวชนที่มีความผูกพันกับครอบครัวจะมีพฤติกรรมเชิงเบนลดลง ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี จะเกิดพฤติกรรมเชิงเบนมากกว่า เด็กและเยาวชนที่มีความผูกพันกับครอบครัว ครูโรงเรียน และผู้นำศาสนาจะเกิดพฤติกรรมเชิงเบนต่ำ

3. การเกี่ยวข้อง (Involvement) เป็นระยะเวลาที่บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีนิยม จากการร่วมกิจกรรมทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องง่ายที่ทำได้พอดีกับเวลาที่ได้รับทั้งหมด ในการเชิงเบน ข้อจำกัดของเวลาช่วยมิให้ไปเกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมเชิงเบน

4. ความเชื่อ (Belief) ซึ่งกล่าวถึงความเชื่อของประชาชนจำนวนมากอย่างไร ในความสมบูรณ์ของกฎหมายวัฒนธรรม ประชาชนบางคนยังมีความเชื่อในกฎหมายอยู่ เพราะว่าเขาทั้งหลายแสดงคุณค่าทางศีลธรรมอย่างลึกซึ้ง ไม่มีการประนีประนอมความรู้สึกอย่างหนึ่ง กฎหมายเป็นเพียงอุปสรรคของความพอใจ และต่อต้านนักทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมนั้น เมื่อความเชื่อของบุคคลในกฎหมายศีลธรรม มีความเป็นไปได้น้อยที่จะฝ่าฝืนใครที่ไม่รู้สึกกับการลงโทษทางศีลธรรมจะมีการหยุดกั๊กน้อย และการคิดจิตใจมีโอกาสมากกว่าในพฤติกรรมเชิงเบน

ลักษณะทางบวกสูงสุดของทฤษฎีการผูกมัดทางสังคม เป็นเรื่องง่าย ๆ สมมติว่าทุกคนได้รับแรงจูงใจที่เท่ากันถึงการผูกมัดกับการเชิงเบน ผู้ศึกษาเสพคิดเป็นความเชิงเบนที่เกิดจากความล้มเหลวทางการควบคุมสังคม การเริ่มต้นของทฤษฎีที่เข้มงวดกับรูปแบบที่แตกต่างกันในการปฏิบัติของมนุษย์ การใช้เทคนิคที่เข้มงวดทุกคนรวมทั้งจะทำตามมากกว่า ดังนั้นนักทฤษฎีที่เข้มงวดต้องอธิบายต่อว่าทำไมประชาชนถึงกระทำผิดนั้นเป็นคำตอบคือความเข้มงวด เราพบว่านี่คือการสร้างปัญหาเมื่อนักทฤษฎีที่เข้มงวดพิสูจน์และอธิบายว่าเป็นไปได้ที่บุคคลจะละเว้นวิธีการกระทำผิดกฎหมายจากการปรับตัวของสิ่งที่มีชีวิตปรากฏการณ์นี้ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ จากทฤษฎีการผูกมัดทางสังคม เมื่อทุกคนยังเป็นเด็กและเยาวชน หลักของการปรับตัวให้เข้ากันได้ต่ำ ดังนั้นสิ่งที่ตามมาคือความอ่อนแอ

ที่แข็งแกร่งจะป้องกันการเบี่ยงเบน จากการควบคุมเทคนิคการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ใหญ่เป็นการอธิบาย โดยความอ่อนแอของบุคคล คือเด็กและเยาวชนจะแข็งแกร่งเมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่กับการใช้ยา ในทฤษฎีการผูกมัดทางสังคม ที่ถูกนำเสนอโดยทาบ (Taub) และ สกินเนอร์ (Skinner) ตัวแปร การผูกมัดทางสังคมมีอิทธิพลในการใช้ยาที่มีความรุนแรงน้อย เช่น เหล้า บุหรี่ และกัญชา แต่ยังเป็นเพียงอิทธิพลทางอ้อมในรูปแบบของการสนับสนุนการใช้แอมเฟตามีน อิทธิพลของข้อผูกมัด ที่อ่อนแอ การใช้ยาที่มีความรุนแรงน้อย ซึ่งก้าวไปสู่การใช้ยาที่มีความรุนแรงมาก เช่น แอมเฟตามีน (มนตรี บุญนาค. 2542 : 7-9)

สรุปได้ว่า การกระทำผิดของบุคคลในการเข้าเกี่ยวข้องกับยาบ้าเกิดจากปัจจัยพื้นฐาน ส่วนบุคคล และความเต็มพ้นภายในครอบครัว ความรัก ความอบอุ่น และการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน และความเชื่อของบุคคลในการยอมรับกฎระเบียบของสังคมลำดับขั้นของการ เข้าเกี่ยวข้องกับยาบ้าเริ่มจากบุคคลขาดความเชื่อในกฎระเบียบของสังคม หันเหเข้าเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดที่ออกฤทธิ์รุนแรงน้อยและพัฒนาการใช้ยาเสพติดที่ออกฤทธิ์รุนแรงมากขึ้น

7.2 ทฤษฎีการป้องกัน (Deterrence Theory)

วอร์ด, ดี.เอ. , คาร์เตอร์, เจ.ที. , เพอร์ริน, ดี.อาร์. (Ward DA, Carter JT, Perrin DR. 1994 : 37-39) กล่าวว่าลักษณะการควบคุมทฤษฎีการผูกมัดทางสังคมของ เซอร์ชี่ เป็นการ ใช้ กฎหมายพิเศษควบคุม เช่น ครอบครั้ว โรงเรียนและการทำงาน ทฤษฎีการป้องกันเน้นการควบคุม อาชญากรรมจากสถาบันกฎหมายของสังคม ดังนั้นความสำคัญอยู่ที่การควบคุมสังคมของกฎหมาย พื้นฐานจากแนวความคิดของหลักคำสอนของศาสนา คือปัจเจกบุคคลจะระงับการเบี่ยงเบนเพราะ ความกลัวของการถูกลงโทษ การกระทำของมนุษย์ซึ่งสันนิษฐานเหตุผลในความรู้สึกนั้น พวกเขาที่มีความสามารถได้รับรางวัลและเงินตอบแทนมาก ค่า ๆ นี้มาจากความประหลาดใจเบี่ยงเบน ดังนั้น ก่อนที่จะถูกชักนำให้มีการกระทำเบี่ยงเบน บุคคลมีเหตุผลในการคาดการณ์การปฏิบัติว่าจะได้รับ ผลเป็นความพอใจหรือความเจ็บปวดมากกว่ากัน ถ้าการตัดสินใจนั้นเป็นผลของการกระทำเบี่ยงเบน มีอำนาจเหนือความเจ็บปวด มีความเป็นไปได้ที่บุคคลนั้นจะไม่ละเมิดบรรทัดฐาน

สรุปได้ว่า บุคคลจะตัดสินใจกระทำผิดหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การเปรียบเทียบความพอใจ ที่ตนเองจะได้รับจากการกระทำกับความรู้สึกเจ็บปวดที่จะ ได้รับจากการละเมิดกฎระเบียบของสังคม เมื่อความพอใจอยู่เหนือความเจ็บปวดทางร่างกาย บุคคลจะตัดสินใจละเมิดกฎระเบียบสังคม ในทำนองเดียวกัน การที่บุคคลตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้าซึ่งเป็นสองกรณีคือ กรณีแรก เป็นการเข้าเกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้เสพยา การตัดสินใจใช้ยาบ้าเพราะคิดว่าจะได้รับความพอใจมากกว่า อันตรายต่อสุขภาพของการใช้ยา กรณีที่สอง เป็นกรณีการค้ายาเป็นความพอใจจากผลตอบแทน

7.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

วอร์ด, ดี.เอ. , คาร์เตอร์, เจ.ที. , เพอร์รีน, ดี.อาร์. (Ward DA, Carter JT, Perrin DR. 1994 : 40) ได้ศึกษาความประพฤติผิดของเด็กและเยาวชนมาเป็นเวลานาน จากการวิจัยที่เมืองชิคาโก การวิเคราะห์การแสดงออกของเด็กและเยาวชนมีอัตราการทำผิดสูงมาก ส่วนที่สำคัญของค้นพบนี้ยังมีอัตราการทำผิดที่คงเดิม การเปลี่ยนแปลงความเกลียดชังในชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ที่นั่น แรกเริ่มนักทฤษฎีชื่อ Show และ McKay นั่นคืออัตราการทำผิดที่สูงยังมีอยู่ ซึ่งเป็นผลมาจากการเสียดสีของสังคม มีการละทิ้งแนวความคิดที่ถูกต้องและมีการกำหนดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเป็นกลไกทางสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

7.4 ทฤษฎีการมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน (Differential Association Theory)

วอร์ด, ดี.เอ. , คาร์เตอร์, เจ.ที. , เพอร์รีน, ดี.อาร์. (Ward DA, Carter JT, Perrin DR. 1994 : 40-41) ได้เสนอทฤษฎีความแตกต่างในการคบค้าสมาคม ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญว่าพฤติกรรมทางอาชญากรรมเรียนรู้กันได้โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม และพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่จะเป็นอาชญากรนั้น ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลา และความสม่ำเสมอในการติดต่อสัมพันธ์กัน

ซัทเทอร์แลนด์ ได้อธิบายพฤติกรรมทางอาชญากรถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่ง ไปสู่บุคคลอื่น ๆ ได้ โดยขบวนการดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้
2. พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม สามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลอื่น

โดยขบวนการติดต่อกัน

3. หลักการสำคัญของการเรียนรู้ พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็น อาชญากรรมจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด จากการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่มที่สนิทสนมกัน

4. เมื่อมีการเรียนรู้พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอาชญากร การเรียนรู้จะประกอบด้วยวิธีจะประกอบอาชญากรรม ซึ่งอาจจะมี ความยากง่ายแตกต่างกันออกไป และแรงบีบบังคับใจแรงจับตาด้านภายใน ความมุ่งหมายและทัศนคติ

5. การที่แรงจูงใจ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการกำหนดของกฎหมายว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม

6. คนเราจะกลายเป็นผู้กระทำความผิดต่อเมื่อการแปลความหมายว่า กฎหมาย เป็นสิ่งที่น่าละเมียดมากกว่าการแปลความหมายว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่น่าเคารพปฏิบัติตาม

7. การคบค้าสมาคมที่ต่างแบบกันอาจจะแตกต่างในด้านความถี่ ความนาน การจัด

8. ขบวนการของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม สัมพันธ์กับแบบของอาชญากรรม และแบบที่ต่อต้านอาชญากร ซึ่งเกี่ยวกับกลไกของการเรียนรู้ทางอื่น ๆ ด้วย

9. ขณะที่พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอาชญากร เป็นการแสดงออกถึงความต้องการ โดยทั่วไปและค่านิยม ไม่อาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอาชญากรนั้น เกิดจากความต้องการ และค่านิยมอย่างเดียวกัน

ซูทเทอร์แลนด์ (Sutherland) ได้ชี้ให้เห็นว่า พวกที่กระทำความคิดกฎหมายเกี่ยวกับ ทรัพย์สินทำให้ให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน และกรรมกรที่ทำงานด้วยความสุจริตก็เพื่อต้องการทรัพย์สิน เช่นเดียวกัน เงินหรือทรัพย์สินย่อมหมายถึงความมั่นคงในฐานะ ซึ่งเป็น "ค่านิยมอย่างหนึ่งในสังคม" และเก็บ "ความต้องการ" จึงไม่สามารถนำมาอธิบายว่า เป็นสาเหตุของอาชญากรรมได้ (อริญ สุวรรณกุลไพ. 2518 ; อ้างถึงในมนตรี บุญนาค. 2542 : 23)

7.5 ทฤษฎีความแตกต่างกันในเรื่องการแสดงตัว (Differential Identification Theory)

วอร์ด, ดี.เอ. , คาร์เตอร์, เจ.ที. , เพอร์ริน, ดี.อาร์. (Ward DA, Carter JT, Perrin DR. 1994 : 43-44) ได้นำทฤษฎีของซูทเทอร์แลนด์ มาคัดค้านและอธิบายว่าคนจะประกอบ อาชญากรรม ก็ต่อเมื่อเขาแสดงตัวเองเข้าข้างบุคคลที่เป็นอาชญากรจริงๆ หรืออาชญากรในจินตนาการ ซึ่งเห็นบุคลิกภาพที่เขาเห็นว่าน่าจะยอมรับได้ แนวคิดนี้ถือว่าผู้ประกอบอาชญากรรมอาจจะเป็นสมาชิก ของกลุ่มอาชญากร หรือจากการเห็นแบบอย่างจากสื่อมวลชน นับเป็นความคิดที่คัดค้านแนวความคิด ของซูทเทอร์แลนด์ ที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับสื่อมวลชน

7.6 ทฤษฎีแรงเสริมที่แตกต่างกัน (Differential Reinforcement Theory)

วอร์ด, ดี.เอ. , คาร์เตอร์, เจ.ที. , เพอร์ริน, ดี.อาร์. (Ward DA, Carter JT, Perrin DR. 1994 : 43-44) กล่าวว่าคนมิได้มีประสบการณ์ในอภิปรัชญาที่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการกระทำสิ่งใดๆ ในอภิปรัชญาไม่เหมือนกันไปด้วย สิ่งเร้าที่คนประสบในชีวิตประจำวันมีความหมายสำหรับแต่ละคนแตกต่างกันไป เมื่อเป็นเช่นนั้น คุณภาพของสิ่งเร้าที่จะเสริมจิตใจของแต่ละคนก็แตกต่างกันไปด้วยในบรรดา สิ่งเร้าดังกล่าวนี้ สิ่งเร้าบางอย่างมีผลหรืออิทธิพลต่อการเป็นอาชญากรรม บางคนเมื่อประกอบ อาชญากรรมมิได้ถูกลงโทษก็เป็นแรงเสริมให้กระทำความคิดต่อไปอีก แต่บางคนกลับถูกลงโทษ แรงเสริมในการกระทำความคิดก็ไม่เกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำที่มีผลลบกันไป คือได้รับรางวัล บ้างถูกลงโทษบ้าง และบางครั้งก็ไม่ได้รับผลทั้งสองอย่างแม้จะกระทำความคิด อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ในอภิปรัชญาที่มีอิทธิพลเพียงพอต่อการประกอบอาชญากรรม ในปัจจุบันเขาเห็นว่าแรงเสริม ที่สำคัญมาจากตนเองคนเราก็คือสิ่งที่เป็นวัตถุ เช่น เงิน รถยนต์ เป็นต้น การกระทำความคิดโดยใช้เงินหรือ

ว่าสมองของคนเรามีศูนย์กลางแห่งความพอใจและศูนย์กลางแห่งความเจ็บปวด ศูนย์กลางดังกล่าวนี้ทำหน้าที่เป็นสื่อ และคอยตีความสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอก ดังนั้นแรงเสริมทางสังคมยังเป็นรองแรงเสริมทางชีวภาพซึ่งยังมีความต้องการในทางวัตถุ

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่าการกระทำผิดในการเสพติด ในลักษณะของผู้เสพติด เกิดจากการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการเรียนรู้วิธีการใช้ยาเสพติด ความถี่ของการใช้ยา ระยะเวลาที่ใช้ยา และความรู้สึกที่แรงกล้าที่คิดว่ายาเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจากการเรียนรู้ของผู้กระทำผิดเป็นการเรียนรู้ด้านวิธีการใช้ยาและผลจากการออกฤทธิ์ของยาที่ทำให้ร่างกายและจิตใจล้มบางซึ่งชั่วขณะ เพื่อให้ตัวเองรู้สึกพอใจกับสิ่งที่จะได้รับ การเรียนรู้นั้นไม่ใช้การเรียนรู้เพียงการกระทำอย่างเดียวนั่น การเรียนรู้นี้ทั้งที่เป็นพฤติกรรมและค่านิยม ซึ่งค่านิยมที่สูงเกินขีดความสามารถในการทำงานที่ถูกต้องตามกฎระเบียบของสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการตามค่านิยม จึงพยายามเรียนรู้วิธีการอื่นเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนมากขึ้น เป็นการตอบสนองค่านิยม ถึงแม้ว่าจะต้องละเมิดกฎระเบียบของสังคม สามารถสรุปได้ว่าการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีโอกาสทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนด้วยเช่นกัน (มนตรี ปูนนาค. 2542 : 23)

7.7 ทฤษฎีหลายสาเหตุ (The Multiple of Causality)

ทฤษฎีหลายสาเหตุมีหลักว่า ปัจจัยที่จะทำให้เกิดอาชญากรรมนั้นประกอบขึ้นหลายอย่าง ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับอาชญากรรม หรือการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดีเสพติด ซึ่งได้มีแนวคิดของคนสำคัญ ๆ ดังนี้

แมนไฮม์ (Mannheim) นักอาชญวิทยาชาวอังกฤษกล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอาชญากรรม คือปัจจัยทางกายภาพ (Physical Factors) ปัจจัยทางสังคม (Social Factors) ปัจจัยสองด้านนี้ส่งผ่านไปทางจิตใจ (Mental Factors) คำอธิบายโดยสรุปมีว่าปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมก่อให้เกิดอาชญากรรมก็ต่อเมื่อจิตใจเอื้ออำนวยให้เป็นไป กล่าวคือ มีความต้องการหรือแรงจูงใจที่จะกระทำเช่นนั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าลักษณะของจิตใจจะเป็นตัวแปรที่เด่นชัดเหมือนปัจจัยอื่น หากความกดดันของปัจจัยอื่นแรงมากและมีเชื้อของความต้องการทางจิตใจ แม้เพียงนิดเดียว ก็อาจนำไปสู่การกระทำผิดได้ องค์กรก็ขอให้อาจารย์ทำความเข้าใจว่าถ้าขาดความต้องการทางจิตใจแล้วอาชญากรรมก็จะไม่เกิด อีกนัยหนึ่งหากความต้องการทางจิตใจมีมากแม้จะไม่มีปัจจัยอื่นก็อาจนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมได้ และยังยืนยันว่าทฤษฎีนี้สอดคล้องกับทฤษฎีหลายสาเหตุ ในบางเรื่องและชี้ให้เห็นว่าปัจจัยจะกลายเป็นสาเหตุ ก็ต่อเมื่อปัจจัยนั้นจะกลายเป็นแรงจูงใจให้เกิดอาชญากรรม แนวคิดของแมนไฮม์เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

163642

ภาพประกอบ 2 แสดงปัจจัยที่ให้เกิดอาการกรรมของแมนไฮม์

กินทอนส์ (Gibbons) ได้สร้างทฤษฎีหลายสาเหตุขึ้นมา โดยแบ่งสาเหตุสำคัญได้ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. สาเหตุที่เป็นพื้นฐานของอาการกรรม (Root Causes) ตัวอย่างเช่นความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว สภาพไร้กฎหมายหรือไร้ระเบียบในสังคม ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ
2. สาเหตุแทรกซ้อน (Intervening Variables) ได้แก่ประสบการณ์ภายในครอบครัว การมีสัมพันธภาพกับคนชั่ว การบิดผันวัฒนธรรมที่มุ่งส่งเสริมการกระทำผิด
3. ปัจจัยหนุน (Precipitating Factors) เช่น บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลประกอบกับสถานการณ์หรือโอกาสอำนวย

สาเหตุทั้งสามประการนี้ เมื่อรวมกันแล้วทำให้เกิดอาการกรรมขึ้นได้หากมีพลังแรงพอ เวสต์ตันและเวลีส (Weston & Welis) ได้ตั้งทฤษฎีหลายสาเหตุขึ้นมา โดยแยกปัจจัยสำคัญไว้สามประการ คือปัจจัยความบกพร่องขององค์ประกอบของร่างกายคนเรา ซึ่งหมายรวมถึงสภาพบกพร่องของจิตใจด้วย ปัจจัยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และปัจจัยสถานการณ์ในขณะนั้น ทั้งสามประการนี้รวมกันในระดับหนึ่งจะทำให้เกิดอาการกรรมขึ้นได้ และอาการที่เกิดขึ้นนั้น อาจจะเป็นอาการกรรมตามโอกาส อาการที่พัฒนาขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง และอาการที่กระทำผิดซ้ำซาก มีคนหลายคนประกอบอาการกรรมเพราะมีปัจจัยเพียงอย่างเดียว บางคนกระทำผิดเพราะมีปัจจัยหลายปัจจัย และเรื่องของปัจจัยนี้มีอาจจะจัดระดับได้ว่าปัจจัยใดสำคัญกว่ากัน คนแต่ละคนหรือกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม หรือหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านประพฤติดีผิด โดยปัจจัยเพียงอย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ได้ (มานศรี มุนนาก. 2542 : 29)

สรุป จากทฤษฎีหลายสาเหตุสามารถสรุปได้ว่าผู้ที่ติดยาเสพติดมีสาเหตุมาจากปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่สภาพร่างกายและปัจจัยทางด้านสังคมที่บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับยาเสพติดทั้งด้านบวกและลบ และปัจจัยทางจิตเป็นตัวกรองตัวสุดท้ายในการตัดสินใจเข้าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถ้าเป็นคนที่มีจิตใจเข้มแข็ง ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมไม่สามารถทำให้บุคคลนั้น

7.8 ทฤษฎีประทับตรา (Labelling Theory)

แนวทัศนคติในการประทับตรา (Labelling Perspective) เกิดขึ้นเพราะสังคม เป็นผู้ประทับตรา การประทับตรานี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคม สถาบันเหล่านี้เป็นผู้กำหนดว่าเขามีพฤติกรรมที่เป็นอาชญากร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กระทำผิดก็ยอมรับการประทับตราและเริ่มกำหนดทิศทางแห่งความประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคม โดยมีนี้อาชญากรรมหรือการกระทำผิดจึงเกิดขึ้นเพราะปฏิกริยาระหว่างบุคคลกับสังคม (Silver, 1981 : 2 ; อ้างถึงใน สุวิตรี โพธิ์สุ, 2533 : 12)

ชเรก (Schrag) ได้สรุปทฤษฎีครานี้ที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะหรือองค์ประกอบของทฤษฎีนี้ สรุปได้ 9 ประการ คือ

1. พฤติกรรมอาชญากร ไม่มีความชั่วร้ายอยู่ภายใน
2. นิยามของพฤติกรรมอาชญากรถูกกำหนดโดยผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ
3. บุคคลกลายเป็นอาชญากรเพราะกระบวนการตราหน้า
4. กระบวนการยุติธรรมจัดกลุ่มอาชญากรและกลุ่มที่ไม่ใช่อาชญากร แตกต่างจากข้อมูลในโลกความจริง
5. ผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งถูกจับกุมมีเพียงเล็กน้อย ส่วนผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งไม่ถูกจับกุมมีจำนวนมาก และมักกระทำผิดมาแล้วไม่น้อยกว่าพวกแรก
6. การที่บุคคลจะถูกจับกุมหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของบุคคลนั้น ไม่ใช่จากฐานความผิด
7. ความรุนแรงในการลงทัณฑ์ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลเช่นกัน
8. การวินิจฉัยสั่งการของกระบวนการยุติธรรม ขึ้นอยู่กับแบบฝังในความคิดของบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับผู้กระทำผิด
9. เมื่อใดก็ตามที่บุคคลถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน บุคคลนั้นจะตกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถอบอุ่นใจภาพพจน์ของตนในฐานะพลเมืองดีกลับคืนมา (มนตรี บุญนาค, 2542 : 25-26)

สรุปทฤษฎีประทับตรา มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ เพราะเมื่อผู้กระทำผิดถูก จับกุมแล้ว หลังจากนั้นผู้กระทำผิดต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นผู้ตัดสิน ว่ามีความผิดจริงหรือไม่ หากผิดจริงก็จะได้รับการลงโทษตามกฎหมายนั่นคือ ผู้กระทำผิด

เมื่อหันโทษออกจากทัศนสถานแล้วมักจะ ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม สังคมมักจะ ไม่เชื่อถือ และ ไม่ไว้ใจจึงทำให้ผู้ที่เสพยาแก้เหล่านี้กลับไปเสพยาบ้าเช่นเดิมอีก

7.9 ทฤษฎีวิวัฒนธรรมย่อย (Subculture Theory)

โคเฮน (Cohen, 1955) อ้างถึงในสังคม คัดโต (2541 : 35) ได้นำทฤษฎีวิวัฒนธรรมย่อย มาอธิบายการกระทำผิดของเยาวชนว่า การกระทำผิดของเด็กวัยรุ่นเป็นการตอบสนองต่อปัญหาของแต่ละคน โดยเด็กจะหาทางออกด้วยการ ไปพบปะเข้ากับกลุ่มกับเพื่อน แล้วช่วยกันสร้างแบบแผนพฤติกรรมขึ้นมาใหม่ในลักษณะที่เป็นพฤติกรรมต่อต้านสังคม เพื่อประท้วงความไม่เสมอภาคที่ตนได้รับจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และแบบแผนของพฤติกรรมนี้จะเป็นวิวัฒนธรรมย่อยในกลุ่มของคนที่ถ่ายทอดสืบต่อ ๆ กัน ไปยังเด็กใหม่ที่เข้าร่วมร่วมกับกลุ่มวิวัฒนธรรมย่อยของพวกเขาเด็กเหล่านี้มิได้มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำของคน แต่มุ่งให้กลุ่มเพื่อนด้วยกันเห็นว่าตนนั้นเป็นคนเก่งกล้า มีความสามารถ เพื่อจะได้รับการยกย่องจากบรรดาเพื่อนในกลุ่มของตน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

วุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ (2524 : 69) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ของผู้ติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรม ซึ่งได้ทำการศึกษาช่วง ปี พ.ศ.2522-2524 โดยได้ดำเนินการศึกษาผู้ต้องหาที่ก่ออาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร มีถึงร้อยละ 58 ที่ผู้ต้องหาติดยาเสพติด และผู้ต้องหาที่ติดยาเสพติดสามารถว่า การก่ออาชญากรรมครั้งแรกนั้นเนื่องจากยาเสพติดถึงร้อยละ 84 และก่ออาชญากรรมครั้งหลังสุด เนื่องมาจากยาเสพติดถึงร้อยละ 87 โดยผู้ต้องหาส่วนใหญ่ก่ออาชญากรรมเนื่องมาจากยาเสพติด ร้อยละ 35 รองลงมาได้แก่ต้องการเงินร้อยละ 24 ซึ่งการต้องการเงินนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะติดยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องหาติดยาเสพติดร้อยละ 60 ก่ออาชญากรรมเนื่องจากติดยาเสพติด และร้อยละ 17 เนื่องจากต้องการเงิน และผลการวิเคราะห์การใช้จ่ายส่วนใหญ่ของผู้ต้องหาหรือร้อยละ 29 ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดใช้จ่ายรายได้ส่วนใหญ่ในการเสพยาเสพติด และในกลุ่มผู้ต้องหาที่ติดยาเสพติดร้อยละ 50 ใช้จ่ายรายได้ส่วนใหญ่ในการเสพยาเสพติด

วุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ (2536 : 85-88) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ข้อมูลพื้นฐานขั้นตอนการค้ายาเสพติดของผู้ต้องขัง ในปี พ.ศ.2536 โดยได้แยกกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดออกเป็น 3 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มผู้ค้ารายใหญ่ พบว่าส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขายหรือส่วนตัว โดยมี รายได้ไม่น้อยกว่า 3,001 บาท โดยจะมีครอบครัวและบุตรแล้ว ภูมิถิ่นกำเนิดร้อยละ 37 จะอยู่ ภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย แต่ที่อยู่ในปัจจุบันก่อนถูกจับกุมร้อยละ 40 จะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนที่อยู่อาศัยร้อยละ 28 จะมีบ้านเป็นบริเวณและร้อยละ 19 จะพัก อาศัยอยู่ห้องแถว นอกจากนี้กลุ่มผู้ค้ารายใหญ่ ร้อยละ 65 จะมียานพาหนะเป็นของตัวเองซึ่งสะดวก ในการขนย้ายและจำหน่ายยาเสพติด โดยร้อยละ 84 จะค้าในประเทศ กลุ่มผู้ค้านี้ส่วนมากจะไม่ถูก จับกุมมาก่อนซึ่งมีถึงร้อยละ 94 สำหรับขั้นตอนในการจำหน่ายยาเสพติดของกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่นั้น เริ่มแรกจะมีผู้มาติดต่อและชักชวนให้ทำการค้า โดยพาไปหาแหล่งยาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่จะตั้ง ของมาจากภาคเหนือ ระหว่างที่ขนย้ายจะทำการซุกซ่อนไม่ให้เจ้าหน้าที่ตรวจพบ เช่น ซ่อนในส่วน ต่าง ๆ ของรถยนต์ที่ใช้เป็นยานพาหนะ ผู้ค้ารายใหญ่จะส่งยาเสพติดให้แก่ลูกค้าโดยไม่มีการ แบ่งบรรจุและหากยังไม่ส่งแก่ลูกค้าทันทีจะนำไปซ่อนไว้บริเวณบ้านหรือเช่าสถานที่อื่นไว้ต่างหาก ส่วนการส่งมอบยาเสพติดแก่ลูกค้านั้น ผู้ค้าจะนัดวันเวลาและสถานที่ล่วงหน้าแล้วจะนำไปส่งตาม นัดหมาย โดยจะนำไปส่งเองหรืออาจจะจ้างบุคคลอื่นไปส่งแทนก็ได้

2. กลุ่มผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร และ จะประกอบอาชีพรับจ้างถึงร้อยละ 52 อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดร้อยละ 42 และกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ จะไม่มียานพาหนะเป็นของตนเอง ลักษณะการค้าจะมีเฉพาะในประเทศเท่านั้น โดยผู้ค้าจะเสพ ยาเสพติดเสปเองถึงร้อยละ 70 และเหตุที่ค้าเพราะต้องการนำเงินไปซื้อยาเสพติดเสปร้อยละ 45 รองลงมาคือรายได้ร้อยละ 34 โดยผลกำไรนั้นมากกว่า 10,000 บาท/เดือน นอกจากนี้พบว่า ผู้ค้ารายย่อยร้อยละ 39 ถูกจำคุกตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป และค้ายาเสพติดเป็นเวลา 1 ปีขึ้นไป ร้อยละ 58 ส่วนใหญ่จะค้าบริเวณสถานที่พักอาศัยหรืออาจจะมีการเช่าสถานที่อื่นเพื่อแบ่งบรรจุและซุกซ่อน ยาเสพติดต่างหาก และผู้ค้ารายย่อยจะมีลูกค้าประจำมากกว่า 5 คน ถึงร้อยละ 76 ส่วนใหญ่จะใช้ รถจักรยานยนต์ เป็นพาหนะในการส่งของหรืออาจจะเดินก็ได้หากไม่ไกลนัก ส่วนขั้นตอนการขายนั้นกลุ่ม นี้จะระมัดระวังดีมาก โดยหากมีลูกค้ามาซื้อจะต้องมีการส่งรหัส หรือไม่ก็จ้างเด็กให้นำส่งให้ หากมี คนแปลกหน้ามาซื้อ ผู้ค้ารายย่อยนี้จะไม่ยอมขายให้ นอกจากจะมีเพื่อนสนิทหรือลูกค้าประจำมา แนะนำ

3. กลุ่มผู้ค้าเสปยาเสพติด ส่วนใหญ่จะเป็นหญิง ร้อยละ 60 และจะมีความรู้ด้ว รวทั้งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคเหนือ รายได้น้อยกว่า 3,001 บาท/เดือน ที่พักอาศัยจะเป็นชุมชนแออัด หรือห้องแถว ร้อยละ 33 โดยมักจะเช่าอาศัยอยู่ และจะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครถึงร้อยละ 44 ผู้ค้าเสปส่วนใหญ่จะไม่เสปยาเสพติด ไม่ดื่มสุราและไม่เล่นการพนัน และไม่มียานพาหนะเป็นของตนเอง ส่วนขั้นตอนการขายนั้นผู้ค้าส่วนใหญ่จะนำเงินไปซื้อยาเสพติดต่างหาก และหากมีลูกค้ามาซื้อจะต้องมีการส่งรหัส หรือไม่ก็จ้างเด็กให้นำส่งให้ หากมี คนแปลกหน้ามาซื้อ ผู้ค้ารายย่อยนี้จะไม่ยอมขายให้ นอกจากจะมีเพื่อนสนิทหรือลูกค้าประจำมา แนะนำ

ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ การดำเนินเรื่องจะทำในประเทศร้อยละ 84 โดยจะดำเนินเรื่องระหว่างจังหวัดที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ดำเนินเรื่องร้อยละ 93 ถูกจำคุกเป็นครั้งแรก สำหรับขั้นตอนนั้นผู้ดำเนินเรื่องจะนัดหมายวันเวลาให้ผู้ดำเนินเรื่องเองหรือมอบบอกลักษณะรูปพรรณของผู้จะมารับยาเสพติดตลอดจนรหัสในการติดต่อต่างๆ ที่ใช้ได้ต่อกัน ส่วนค่าใช้จ่าย ค่าที่พักต่างๆ นั้น ผู้ดำเนินเรื่องจะออกให้ทั้งหมด ส่วนการช้อนยาเสพติดนั้น ผู้ดำเนินเรื่องจะช้อนไว้กับตัวเช่น รัศมากับตัว หรือกระเป๋าเดินทาง ส่วนยานพาหนะส่วนใหญ่จะใช้รถโดยสารประจำทาง รถไฟ สถานที่ส่งมอบจะเป็นสถานียขนส่ง โรงแรม ห้องอาหาร หรือลานจอดรถของห้างสรรพสินค้า

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

พรศรี พัฒนพงศ์ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่สนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา" โดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้ผ่านการอบรมในการประสานงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานในสถานศึกษา ส่วนมากเป็นงานในลักษณะการแก้ไขปัญหามากกว่าการป้องกัน
2. งานที่เป็นภาระมาก งานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรอื่น และการแสวงหาทรัพยากรจากภายนอกนั้น สถานศึกษาปฏิบัติกันเพียงส่วนน้อย
3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน คือผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสนับสนุนเท่าที่ควร ขาดความร่วมมือจากครู ผู้ปกครองนักเรียน ขาดงบประมาณและตัวบุคลากรในการปฏิบัติงาน

โสภกา ชูพิบูลย์และคณะ (2529) ได้ทำการศึกษาวิธีการนำศาสนาเข้ามามีส่วนช่วยแก้ปัญหาเสพติด เพื่อให้ได้รูปแบบการนำศาสนาเข้ามาช่วยในด้านการป้องกัน ยาเสพติด โดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย มาเลเซีย และ อินโดนีเซียรวม 450 คน พบว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยในการนำหลักธรรมของศาสนาเข้ามาช่วยในการป้องกันยาเสพติด โดยกระทำได้ดังนี้

1. ปลุกฝังหลักธรรมของศาสนาแก่สมาชิกในสังคม โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัว
2. ปรับปรุงรูปแบบการสอนเกี่ยวกับศาสนา ให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจมีประโยชน์ และให้เห็นคุณค่าที่จะนำไปปฏิบัติ
3. ไน้มน้ำวและจงใจให้สมาชิกในสังคมเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

4. จัดตั้งศูนย์เผยแพร่และให้ความรู้ด้านธรรมะ เพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

5. เพิ่มบทบาทของผู้นำทางศาสนาในแต่ละชุมชน ให้มีการนำหลักธรรมของศาสนามารณรงค์ต่อต้านยาเสพติดให้มากยิ่งขึ้น

คณะอนุกรรมการการศึกษาวิจัย ศูนย์ประสานงานก่อสร้างองค์รภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (2530) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความรู้สึกรู้สีกของผู้ติดยาเสพติดที่มีต่อศาสนาและวิธีการนำศาสนาแก้ปัญหายาเสพติด เพื่อหาวิธีที่เหมาะสมในการนำศาสนา มาปลูกฝังเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต้านยาเสพติดให้แก่เยาวชน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลหรือศูนย์บำบัดรักษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนในประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย รวม 300 ราย พบว่า ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีการเผยแพร่ให้เห็นโทษของยาเสพติด และวิธีการให้ผู้นำศาสนาเข้ามามีบทบาทในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดจะช่วยได้มาก

ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติด” โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนรัฐบาลศึกษาในกรุงเทพมหานคร 7 โรงเรียน จำนวน 667 คน พบว่าถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก ได้รับความรักความเอาใจใส่มาก และบิดามารดามีเวลาที่จะควบคุมการรับชมวิทยุ โทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก จะทำให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเสพติด และปฏิเสธการชักจูงจากเพื่อนได้มากกว่า

อ่ำไพ สวัสดิ์พงษ์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน” เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดตามตัวแปรประเภทช่างอุตสาหกรรม ประเภทวิชาพาณิชยกรรม และที่เปิดสอนทั้งประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในด้านการให้ความรู้มีปัญหายุ่งระดับปานกลาง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการป้องกันยาเสพติด และการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเองมีปัญหาย่อยในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบปัญหาหลายด้านแล้ว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในเอกสารงานวิจัยของสังคม คัดโต (2541 : 34) กล่าวถึงงานวิจัยเรื่องนักเรียนไทยติดยาของฝน แสงสิงแก้ว และคณะ (2517) พบว่า ครึ่งหนึ่งของผู้ติดยาเสพติด เป็นเพราะเพื่อนชักจูง

อรัญ สุวรรณบุปผา (2516) ได้ทำการวิจัย ภาวะครอบครัวของผู้ต้องขัง พบว่าการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่มีปัจจัยสำคัญมาจาก การเสียสัมพันธภาพภายในครอบครัว ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายในสถานที่ที่เฝ้าอยู่ จึงหาทางออกโดยการคบเพื่อนก้นกระดานของเพื่อนช่วยให้เด็กเกิดความพอใจ รู้สึกอบอุ่นใจและเด็กที่กระทำผิดเหล่านี้ก็เลือกคบเพื่อนที่นิสัยไม่ดี โอกาสเช่นนี้ทำให้เด็กถูกชักนำให้กระทำผิดจนถูกจับเป็นผู้ต้องขังในที่สุด

ในเอกสารงานวิจัยของสังคม คัดโต (2541 : 34) กล่าวถึงงานวิจัยของฉลองรัฐ อินทรีย์ และคณะ (2527) ได้ทำการวิจัยพบว่าวัยรุ่นต้องการเพื่อน ชอบคบเพื่อน และรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน

ในเอกสารงานวิจัยของสังคม คัดโต (2541 : 34) กล่าวถึงงานวิจัยของศรีสมบัติ บุญเมือง (2527) ได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารเสพติดที่มีผลต่อภาวะติดยาเสพติดของวัยรุ่นกับกลุ่มวัยรุ่นที่ติดยาเฮโรอีน อายุ 12-15 ปี จำนวน 200 ราย โดยทำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนและการวิเคราะห์การจำแนกในส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพื่อน พบว่าการรับข้อมูลเกี่ยวกับเฮโรอีนเป็นเรื่องที่ไม่มีโทษ

ในเอกสารงานวิจัยของสังคม คัดโต (2541 : 34) กล่าวถึงงานวิจัยของชาญชัย เรียงขจร และคณะ (2534) ได้สำรวจข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาสุขภาพเสพติดในจังหวัดสงขลา ประจำปี 2534 พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เริ่มเสพยาและติดยาเสพติดมากที่สุด คือเพื่อนชักชวน

ในเอกสารงานวิจัยของสังคม คัดโต (2541 : 34) กล่าวถึงงานวิจัยของ Oetting & Beauvais (1987) ซึ่งวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรด้านการถ่ายทอดทางสังคม (ครอบครัว ศาสนา โรงเรียน และเพื่อน) พบว่าเพื่อนมีอิทธิพลโดยตรงต่อการใช้นาเสพติดของวัยรุ่น นอกนั้นเป็นเพียงอิทธิพลโดยอ้อม

ในเอกสารงานวิจัยของสังคม คัดโต (2541 : 45) กล่าวถึงงานวิจัยของสมจิตต์ ภาติกร และคณะ (2527) ที่พบว่าบุคลิกภาพทางจิตและอารมณ์ที่บกพร่องมาก เป็นสาเหตุให้เด็กวัยรุ่นเสพยาให้โทษและสารเสพติดได้

ศุพล บุญทรง (2525 : 170-173) ครอบครัวที่แตกแยกทำให้ลูกขาดความอบอุ่นออกไปแสวงหาความอบอุ่นนอกบ้าน ซึ่งมีโอกาสหันไปพึ่งยาเสพติดได้ และค่านิยมของคนในชุมชน เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ การค้าขายยาเสพติด

พรธณี ข. เจนจิต (2522 : 147-151) ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวก็มีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้วัยรุ่นคิดยาเสพติดได้ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่เสมอ วาจใจเพื่อนมากกว่าบิดามารดา จึงลองใช้ยาตามเพื่อนหรือถูกเพื่อนบังคับ

ในเอกสารงานวิจัยของมนตรี บุญนาค (2542 : 50) กล่าวถึงงานวิจัยของวีระชัย กรานคำยี่ (2524 : 105) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกระทำความคิดซ้ำในปี 2524 โดยศึกษาจากผู้ต้องขัง ในเรือนจำบางขวาง จังหวัดนนทบุรี และทัณฑสถานหญิงกรุงเทพมหานคร ซึ่งกระทำผิดซ้ำทั้งสิ้น 200 ราย พบว่าปัจจัยภูมิหลัง และลักษณะของประชากรที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความใกล้ชิด ศาสนา อายุ เพศ จำนวนบุตร และระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อกรกระทำผิดซ้ำได้แก่ ภูมิฐานะ และบริเวณที่อยู่อาศัย ผู้ที่มีภูมิฐานะใน กรุงเทพมหานคร จะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้ที่มีภูมิฐานะอยู่ต่างจังหวัด ผู้ที่มีภูมิฐานะอาศัยอยู่ในสลัม กระทำผิดซ้ำมากที่สุด ผู้ที่มีภูมิฐานะแบบท้องไร่ นา สวน จะกระทำผิดซ้ำน้อยที่สุด สำหรับระยะเวลาซึ่งอยู่ภายในเรือนจำครั้งแรกในระยะเวลาสั้น กระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องโทษในเรือนจำครั้งแรกในระยะเวลาสั้นกว่า

ชาญคณิต ก.สุริยะมณี และคณะ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการคิดยาเสพติดซ้ำของวัยรุ่น พบว่า ผู้ที่เสพยาเสพติดซ้ำครั้งแรกมีความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัย ต่าง ๆ ที่มีผลต่อการคิดยาเสพติดซ้ำของวัยรุ่น ไม่แตกต่างกันไปจากผู้ที่ใช้ซ้ำครั้งที่สอง ครั้งที่สาม ครั้งที่สี่ และครั้งที่ห้าและมากกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่อย่างไร กลุ่มผู้ที่ใช้ยาเสพติดซ้ำ ต่างเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการคิดยาเสพติดซ้ำของวัยรุ่น ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสภาพจิตใจที่อ่อนแอ หรือสภาพจิตใจที่ยังไม่เข้มแข็งพอที่จะล้มระชาคของยาเสพติดลงได้ ปัจจัยทางด้านการศึกษาที่อยู่ในแหล่งที่มีการเสพยาเสพติด การอาศัยอยู่ในแหล่งที่มีการจำหน่ายยาเสพติด การอาศัยอยู่ในใกล้แหล่งที่มีการจำหน่ายยาเสพติด ปัจจัยทางด้านเพื่อนแนะนำชักจูง ปัจจัยทางด้านความเจ็บแหวงและวันทวนและ ปัจจัยทางด้านสังคมไม่ยอมรับ

ชราดล เหมพัฒน์ (2540) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการคิดยาเสพติดของวัยรุ่นหญิงในจังหวัดอ่างทอง พบว่าปัจจัยที่มีผลให้วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่ ในจังหวัดอ่างทอง เสพและคิดยาเสพติดคือ การคบเพื่อน ความต้องการมีประสิทธิภาพในการทำงาน การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดและสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย และส่วนใหญ่จะเริ่มเสพยาเมื่อมีอายุระหว่าง 13-15 ปี โดยมีเพื่อนเป็นตัวชักจูงให้เสพยาเสพติดที่เสพมากที่สุดคือสุราและยาบ้า ตามลำดับ

ประทีป กิจจะวัฒนะ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกรกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องโทษในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่าเด็กและ

เยาวชนที่กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 18 ปี มีสภาพความเป็นอยู่ภายในบ้านแออัด

ประกาศี สุขทรศนีย์ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 18-21 ปี มีการใช้สารเสพติดอัตราที่สูง และผู้ที่มีบิดามารดาใช้สารเสพติด จะมีการใช้สารเสพติดสูงกว่าผู้ที่ไม่บิดามารดาเสพยาเสพติด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ในเอกสารงานวิจัยของ มนตรี บุญนาค (2542 : 15) กล่าวถึงการวิจัยของโรเบิร์ตเทเลอร์ (Robert Taylor) ได้ศึกษาข้อมูลจากผู้ต้องขังในคดีค้ายาเสพติดที่อยู่ในเรือนจำของเมือง ดี ทรอยท์ พบว่าผู้ต้องขังในคดีดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นชายอายุต่ำกว่า 30 ปี และเคยมีคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาก่อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดในคดีค้ายาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายย่อย จะถูกผลักดันจากปัญหาด้านเศรษฐกิจและอยู่ในวงการของอาชญากรรมมาก่อน หรือเคยติดคุกมาก่อน ไม่ใช่คนที่ไม่เคยมีประวัติมาก่อนแล้วถูกชักจูงให้เข้าไปจำหน่ายยาเสพติด

สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

